

HİTİT ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİK EĞİLİM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Engin ÇITAK*
Mustafa Ertan TABUK**

Özet

Araştırmada, farklı bölümlerde öğrenim gören Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2016-2017 güz öğretim döneminde Hitit Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören 351 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, kişisel bilgi formu ile Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, iki grubun karşılaştırılmasında *t* testi ve öğrencilerin empatik eğilim düzeyinin ile öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüm ilişkisini belirlemek amacıyla tek faktörlü varyans analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların empatik eğilimleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadın öğrencilerin empatik eğilim puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,54$), erkek öğrencilerin empatik eğilim puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,30$) yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin bölüm değişkeni açısından da farklılık gösterdiği, Spor Yöneticiliği bölümü öğrencilerinin puan ortalamaları ($\bar{X}=3,30$), Antrenörlük Eğitimi bölümünde okuyan öğrencilere göre empatik eğilim puanlarının ($\bar{X}=3,47$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Empati, Empatik Eğilim, Spor Bilimleri, Üniversite Öğrencisi

EXAMINATION OF EMPATHIC TENDENCY LEVELS OF HITIT UNIVERSITY FACULTY OF SPORT SCIENCES STUDENTS

Abstract

In the study, it was aimed to examine the empathic tendency levels of faculty of sport sciences students studying in different departments in terms of some variables. The participants of the research are 351 students studying at the Hitit University faculty of sport sciences in the fall academic year of 2016-2017. Personal information form and Empathic Tendency Scale (EES) developed by Dökmen (1988) were used in the study. In the analysis of the data, arithmetic mean, standard deviation, *t*-test in the comparison of the two groups, and a single factor analysis of variance were used to determine the relationship between the empathic tendency level of the students and the department the students studied. As a result of the research, it was determined that there was a significant difference between the empathic tendencies of the participants and their gender. It was found that female students' empathic disposition mean score ($\bar{X}=3.54$) was higher than male students' empathic disposition mean score ($\bar{X}=3.30$). In addition, it was concluded that the empathic tendency levels of the students also differ in terms of the department variable, the average score of the students of the Sports Management department ($\bar{X}=3.30$) are higher than empathic tendency scores of the students studying in the Coaching Education department ($\bar{X}=3.47$).

Keywords: Empathy, Empathetic Tendency, Sport Science, University Student

1. GİRİŞ

Empati, insanları sosyal yönden geliştirici ve farklı bireylerle olumlu ilişkiler kurabilme yeteneği kazandırma özelliklerine sahiptir. Bu nedenle, bu davranışın toplumun geneline kazandırılması ve bu kazandırılan empatik becerilerin geliştirilmesi istendik bir durumdur. Bu olguyu kazandırabilmek için öncelikle toplumda eğitim, öğretim veren ve yönetici konumunda bulunan bireylerin bu davranış özelliğini kazanması ve bu kazandığı davranışları uygulaması gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. (Bayam vd, 1993).

*engincitak1905@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5014-0541

**ertantabuk@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6192-5731

Antrenörlük, öğretmenlik veya yöneticilik mesleğini icra edecek olan kişilerin mesleğini yapacakları alanda sahip oldukları bilgi birikimi tek başına onları başarıya götürmek için yeterli değildir. Öğretmenler veya antrenörler bilgi birikimi dışında birçok özelliklere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenler öğrencilerinin sadece öğretiminde değil aynı zamanda kişilik gelişimlerine de katkıda bulunmak ve gelişmelerini sağlamak durumundadırlar ve bunu yapabilmeleri için öncelikle kendilerinin olumlu kişilik özelliklerine sahip olmaları gerekmektedir. Özellikle öğretmen-öğrenci, antrenör-sporcu, iletişimini düşündüğümüz zaman empatinin önemi kesinlikle yadsınamaz bir durumdur. Antrenörlerin ve öğretmenlerin empatik eğilim becerileri; öğretmen-öğrenci, antrenör-sporcu iletişimini daha etkili ve sağlıklı bir iletişim kurmak için önemli bir unsur olarak karşımıza çıkarmaktadır (Can, 1992).

Beden eğitimi, kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktır. Bireyin yaşadığı topluma uygun olarak yaşaması, bireyler arası iletişim ve ilişkilerinin sağlıklı olabilmesi; yardımsever, saygılı, doğru ve dürüst davranması; zeki, ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı olması ile olanaklıdır (Aracı, 1998). Beden eğitimi, bireylerin sosyalleşebilmesi ve doğru kişilik sahibi bireyler olması üzerinde büyük rol oynar.

Beden eğitimi kavramı ile empati kavramı özleşmektedir. Kişiliğin gelişmesi, iletişim becerileri ve insanların çevreleriyle olan uyumları beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle geliştirilebilir. Bu yüzden, mesleklerini insan ilişkileri ile icra edecek olan ilerde öğretmen, antrenör ve spor yöneticisi olacak beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin son derece yüksek olması gerekmektedir. Bu becerilerini ilerde öğrencileri, sporcuları veya çalıştığı kurumda ki bireyler ile sağlıklı bir iletişim ve ilişki kurabilmeleri, karşısındaki bireyi veya öğrenciyi doğru anlayabilmeleri, onları ve kendisini başarıya götürebilmeleri için geliştirmelidirler.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Empati kavramı üzerine yıllarca çalışma yapan Rogers'ın 1970'li yıllarda ulaştığı empati kavramı, günümüzde konu üzerinde çalışma yapan araştırmacıların çoğunun üzerinde uzlaştığı bir tanıma dönüşmüştür. Koyu bir nitelik taşımayan bu tanıma göre empati; 'bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi süreci' olarak değerlendirilmektedir (Dökmen, 2013). Kısaca, empati; başka bir bireyin duygu ve düşünceleri ile bunların anlamını doğru olarak algılama ve bu algıladığımızı karşımızdaki bireye iletme biçiminde tanımlanabilir.

İnsan, sosyal bir varlık olması nedeniyle hayatı boyunca başkalarıyla iletişim içinde olması temel bir gereksinimdir. İletişimi kuran birey kendi duygu, düşünce ve isteklerini karşı tarafa iletme ve anlaşılma isteğindedir. Bireyin hislerini ve düşüncelerini kelimeler yerine beden dili, ses tonlamaları, mimik hareketleri gibi sözle ifade etmeden anlayabilmek empatinin özünü oluşturmaktadır (Kolayış ve Yiğiter, 2010).

Dilimize Fransızcadan geçmiş olan empati sözcüğünün tanımı ile ilgili literatür incelediğimizde empati tanımının üç temel aşamadan geçtiği görülmektedir. 1950'lerin sonuna doğru empati, bilişsel nitelikte bir kavram olarak ele alınmaktadır. 1960'lı yıllarda ise empatinin duygusal boyutu da bilişsel boyutunun yanında

vurgulanmıştır. Bu yıllarda empati; ‘bir kişinin, kendini karşısındaki kişi gibi hissetmesi’ olarak vurgulanmıştır. Üçüncü aşamaya ise 1970’lerde geçilmiştir. Empati bu dönemde, 1960’lara oranla daha dar anlamda kullanılmış ve ‘bireyin duygusunu anlamaya ve durumu kendisine iletme’ olarak tanımlanmıştır.

1988 yılında Dökmen’ in yaptığı çalışmalar ‘Aşamalı Empati Sınıflaması’ nı ortaya çıkarmıştır. Aşamalı empati sınıflaması; onlar basamağı, ben basamağı, sen basamağı ve biz basamağı olmak üzere dört temel basamaktan oluşmaktadır. Bu empatik tepki basamaklarının her biri de ‘duygu’ ve ‘düşünce’ olmak üzere iki temel alt basamak bulunmaktadır.

Şekil 5. Aşamalı Empati Sınıflaması (Dökmen, 1988)

		Duygu	Bizim duygularımız
Biz Basamağı		Düşünce	Bizim düşüncelerimiz
		Duygu	Senin duyguların
Sen Basamağı		Düşünce	Senin düşüncelerin
		Duygu	Senin problemine ilişkin benim duygularım
Ben Basamağı		Düşünce	Senin problemine ilişkin benim düşüncelerim
		Duygu	Senin problemine ilişkin başkalarının duyguları
Onlar Basamağı		Düşünce	Senin problemine ilişkin başkalarının düşünceleri

Onlar Basamağı: Bu basamakta kişinin kendisi veya empati kurulan bireyin duygu, düşünce ya da bakış açısına bakmadan toplumun veya çevredeki çoğunluğun düşünce veya yaklaşımını yansıtır. Bu basamakta atasözleri, deyimler veya kalıplaşmış sözlerle tepki verilir (Özbek, 2010). Yani bu basamakta dinleyen birey ne kendi duygu ve düşüncelerinden bahseder ne de dinlediği bireyin duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır. Dinleyen kişi sadece bu duruma toplumun yaklaşımını yansıtır. Bu da konuşan bireyin kendini değersiz hissetmesine neden olur. Örneğin maddi sıkıntılar yaşayan birine ‘Ayağımı yorganına göre uzat’ şeklinde yorum yapar. Bu cümlede ne sorun anlatanın ne de dinleyenin görüşü, duygu ve düşünceleri bulunmaktadır. Toplumun değer yargılarından süzölmüş bir cümleden ibarettir.

Ben Basamağı: Bu basamakta empatik tepki veren kişi, benmerkezcidir; kendisine sorununu anlatan kişinin duygu ve düşüncelerine eğilmek yerine, sorun sahibini eleştirir, ona akıl verir; bazen de kişiyi kendi sorunuyla bas basa bırakıp kendinden söz etmeye baslar (Üstün, 2005). Örneğin, Ben Basamağı’ na uygun empatik tepki veren bir kişi, dinlediği sorun karşısında ‘Üzıldüm, aynı dert bende de var,’ der ve böylece sorun sahibini sorunuyla yüzüstü bırakıp kendi sorunlarını anlatmaya baslar.

Sen Basamağı: Bu basamakta empatik tepki veren bir kişi, kendisine sorunu ileten kişinin rolüne girer, olaylara o kişinin bakış açısıyla bakar. Yani kendisine iletilen sorun karşısında, toplumun ya da kendisinin düşüncelerini

dile getirmez; doğrudan doğruya karşısındaki kişinin duyguları ve düşünceleri üzerinde odaklanarak, o kişinin ne düşündüğünü ve hissettiğini anlamaya çalışır (Dökmen, 2013). Örneğin ‘bu durum seni üzmüş’ gibi. Yani aslında empati kurulan basamak sen basamağıdır.

Biz Basamağı: Bu basamakta kişiler, belirli bir olay karşısında birbirlerinin ne düşüneceklerini, ne hissedeceklerini ve bu olaylara nasıl tepki vereceklerini önceden tahmin edebilirler. Bu tepkileri tahmin edip gerektiğinde birbirlerine yardımcı olabilmektedirler. Artık bu noktadan itibaren, empatiden ziyade sempatiden söz edebiliriz (Dökmen, 1997).

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Empati ile ilgili literatür incelendiğinde, empatinin sosyal hayatın her alanında kullanılması gereken bir beceri olması sebebiyle birbirinden farklı örneklem grupları üzerinde çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Bu bölümde empati ve empatik eğilim ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar, kronolojik olarak sıralanmıştır.

Tablo 1: Empati ve Empatik Eğilim Üzerine Yapılan Yurtiçi ve Yurtdışı Çalışmalar

Yıl	Yazar(lar)	Başlık	Sonuç
1993	Sims	The Relationship Among Vocational Choice Moral Cognition And Empathy Among Selected Professionals, School of Education	Empatinin meslek seçimi üzerinde etkisi olduğu, ahlaki gelişim ile empati arasında bir ilişkinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.
2000	Erkan ve Duyan	Sosyal Hizmette Mülakat Dersinin Öğrencilerin Empatik Anlayışına Etkisi	Sosyal Hizmette Mülakat Dersini alan öğrencilerin empati düzeyinin anlamlı bir düzeyde arttığı belirlenmiştir.
2000	Hirosugu ve Yuzo	The Relationship Between Dispositional Empathy, Self- Consciousness and Self Reported Emotional Responses To Problem Behavior	İstemli empati ile öz bilinçlik arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır
2003	Korkmaz ve Şahin	Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Empatik Becerilerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması	Aynı yaş grubunda bulunan öğrencilerin empatik becerilerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği bulunmuştur.
2003	Deloney ve Graham	Developments: wit: using drama to teach first- year medical students about empathy and compassion	Uygun şekilde kullanılırsa tiyatrunun tıp öğrencilerinin iletişim ve empati becerilerini geliştirebileceği saptanmıştır.
2006	Jolliffe	Examining the Relationship Between Low Empathy and Bullying	Kız öğrencilerin duygusal ve bilişsel empati kurma becerilerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna
2007	Gini	Does Empathy Predict Adolescents Bullying And Defending Behavior	Düşük empati düzeyine sahip erkeklerin zorbalık yapma eğilimlerinin daha fazla olduğu bulunmuştur.

2007	Barr ve Higgins	Adolescent Empathy And Prosocial Behavior İn The Multidimensional Context Of School Culture.	Empati ile Olumlu sosyal davranışlar arasında ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.
2008	Yılmaz ve Akyel	Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	İncelenen değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, sınıf ve spor yapma düzeyi) istatistiksel açıdan farklılaşmadığı tespit edilmiştir.
2009	D'Ambrosio	The Basic Empathy Scale a French Validaation of a Measure of Empathy in Youth	Empati düzeyinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği, kız öğrencilerin empati düzeylerin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
2009	İkiz	İlköğretim Okullarında Çalışan Psikolojik Danışmanların Empati Düzeylerinin İncelenmesi	Çocuğu olan psikolojik danışmanların empatik eğilim düzeylerinin çocuğu olmayanlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.
2010	Kalafat ve Genç	Öğretmen Adaylarının Empatik Becerileri ile Problem Çözme Becerileri	Öğretmen adaylarının cinsiyet ve bölümlerinin öğretim biçimi ile empatik becerileri arasında fark saptanmamıştır.
2010	Çelik ve Çağdaş	Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Empatik Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi	Mesleği isteyerek seçenlerin ve mesleği sevenlerin empatik eğilim puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2011	Jolliffe ve Farrington	Is Low Empathy Related To Bullying After Controlling For Individual And Social Background Variables	Bilişsel empati ile fiziksel şiddet arasında bir ilişkinin olmadığını göstermiştir.
2012	Demir	Sınıf Öğretmeni Adaylarının Empati Becerilerinin İncelenmesi	Sınıf yönetimi odaklı sosyal bilgiler öğretimi dersi alma durumuna göre empati becerilerinin farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.
2013	Yıldırım	Kişilerin Empatik Eğilimleri ile Boşanma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Evliliği sürdürenlerin, boşananlara göre ve kadınların, erkeklere göre empatik eğilim puanları yüksek bulunmuştur.
2014	Bulut ve Düşmez	Öğretmenlerin Empatik Eğilim Becerilerinin Demografik ve Mesleki Değişkenler Bakımından Karşılaştırılması	Empatik eğilim becerilerinin medeni durum bakımından manidar fark oluşturduğu görülmüştür. Evli bireylerin evli olmayan bireylere göre empatik eğilimleri daha yüksek bulunmuştur.
2015	Aydın ve Karkaç	Özel Eğitim Alanında Çalışan Öğretmenlerin Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi	Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin empatik eğilim düzeyleri bayanlarda, mesleği isteyerek seçenlerde ve mesleği sevenlerde empatik eğilim puanları yüksek çıkmıştır.

2018	Sülün ve Şahan	Hakemlerin Empati ve Öfke Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi	Süreklili Öfke ve Öfke ile Empatik Eğitim Düzeyleri açısından anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır.
2019	Özdemir, Güler ve Şahin	Hemşirelerde Empati ve Öfke Kontrolünün Değerlendirilmesi	Hemşirelerin empati düzeylerinin orta derecede olduğu, öfke kontrolü ile arasında bir ilişki bulunamamıştır.
2020	Mutlu, Şentürk ve Çetinkaya	Okul Sporları Müsabakalarına Katılan Lise Öğrencilerinin Empatik Eğilimlerinin İncelenmesi	Ege Bölgesindeki öğrencilerin empatik eğilimlerinin Marmara ve İç Anadolu Bölgesindeki öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.
2021	Bayraktar ve Uygur	Öğretmenlerin Empatik Eğilimleri ile Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi	Öğretmenlerin empatik eğilimleri ile problem çözme becerileri arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin empatik eğilimi arttıkça problem çözme becerileri artmaktadır.
2022	Demirbaş ve Karaoğlu	Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri ve İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi	Birinci Sınıf öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri son sınıf öğrencilerden yüksek olduğu bulunmuştur. Empati düzeyi arttıkça iletişim becerilerinin de arttığı görülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda elde edilen sonuçlara göre; araştırmaların özel veya genel bilim alanlarına, sektörel farklılıklara ve demografik özellik farklarına odaklandığı ifade edilebilir. Yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre; cinsiyete yönelik yapılan araştırmaların bir kısmında empati ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığı (Yılmaz ve Akyel, 2008, Kalafat ve Genç, 2010) bulunmuşsa da yapılan araştırmaların sonuçlarına göre genel olarak kadınların erkeklere göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (Jolliffe, 2006, Erkmen, 2007, D'Ambrosio, 2009, Yıldırım, 2013). İncelenen diğer değişkenlerden medeni duruma göre, evli bireylerin bekâr bireylere göre (Bulut ve Düşmez, 2014), meslek ile ilgili değişkenlere göre; mesleğini isteyerek seçen bireylerin istemeyerek seçen bireylere göre (Çelik ve Çağdaş, 2010) empatik becerilerinin daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrenim durumu yükseldikçe empatik eğilim düzeyinin de arttığı (Yıldız 2019) gözlemlenirken, yaşa göre empatik eğilimin pek fazla değişmediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Yılmaz ve Akyel, 2008). Ayrıca problem çözme becerisi, olumlu sosyal davranış, ahlaki gelişim ve öz bilinçlilik kavramları ile empatik eğilim arasında ilişki olduğu görülmüştür (Bayraktar ve Uygur, 2021, Barr ve Higgins, 2007, Hiroşugu ve Yuzo, 2000). Yapılan bazı araştırmalarla da ise empati ile öfke kontrolü ve fiziksel şiddet arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür (Jolliffe ve Farrington, 2011, Sülün Şahan, 2018).

4. ARAŞTIRMA

Araştırmamızda tarama yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca çalışmamızın evrenini, Hitit Üniversitesi'nin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2016/2017 öğretim yılında Hitit Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda farklı bölümlerde öğrenim gören ve rastgele

seçilmiş 351 öğrenci oluşturmaktadır. Bu kapsamda üç farklı bölümde (spor yöneticiliği, antrenörlük eğitimi, beden eğitimi ve spor eğitimi) öğrenim gören öğrencilere ulaşılarak anketler uygulandı. Bu çalışmada öğrencilere, bağımsız değişkenler hakkında bilgi edinmek için araştırmacı tarafından geliştirilen ‘Kişisel Bilgi Formu’ ve ‘Empatik Eğilim Ölçeği’ kullanılmıştır.

Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ), Dökmen (1988) tarafından geliştirilmiştir. EEÖ, Likert tipte bir ölçek olup, 20 sorudan oluşmakta ve her soruya 1’den 5’e kadar puan verilerek bireylerin o maddedeki görüşe ne ölçüde katıldıklarını belirtmektedir. EEÖ’ nün sekiz maddesi (3, 6, 7, 8, 11, 12, 13 ve 15) deneklerin “evet” işaretleme eğilimlerini dengelemek için negatif cümlelerden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 20’dir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı $r=0,82$ ’dir. Denekler ölçekteki tek ve çift maddelerden almış oldukları puanlar arasında, ölçeği yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenirlik katsayısı $\alpha=0,86$, tekrarlanan güvenirlik analizi sonucu, ölçeğin güvenirliği $\alpha=0,75$ olarak belirlenmiştir. Toplanan veriler üzerindeki hesaplanan Cronbach’s alpha iç tutarlık katsayısı ise $\alpha=0,70$ olarak tespit edilmiştir. Araştırmada, Kişisel Bilgi Formu ile ilgili bilgilerin analizinde yüzde, frekans ve istatistiksel analizler yapılmıştır.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

		N	%
Cinsiyet	Kadın	162	46,2
	Erkek	189	53,8
Yaş	18-21 Yaş arası	183	52,1
	22-25 Yaş arası	156	44,4
	26 Yaş ve üzeri	12	3,4
Bölüm	Antrenörlük Eğitimi	108	30,8
	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi	107	30,5
	Spor Yöneticiliği	136	38,7

Örnekleme grubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyet dağılımlarına baktığımızda kadın öğrencilerin sayısının 162 (%46,2), erkek öğrencilerin ise 189 (%53,8), yaş dağılımlarına baktığımızda ise öğrencilerin %52,1’ini 18-21 yaş arasında, %44,4’ünün 22-25 yaş arasında %3,4’ünün ise 26 yaşında ve üzeri öğrencilerin olduğu görmekteyiz. Bölümlere göre dağılımları incelendiğinde, en fazla katılımın 136 kişi ile (%38,7) ile spor yöneticiliği bölümünden olduğu görülmektedir. Antrenörlük eğitimi (%30,8) ve beden eğitimi ve spor eğitimi (%30,5) bölümlerinin katılım sayılarının ise eşit sayılabilecek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Cinsiyet ile Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarına İlişkin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	SS	t	df	Sig.2
Kadın	162	3,54	,39	4,95	349	,001**
Erkek	189	3,30	,48	5,08	348	

* $p<0,05$; ** $p<0,01$

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin, empatik eğilim düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($p=,001<,01$). Kadınların empatik eğilim puan ortalamaları ($t=4,95$ $\bar{X}=3,54$),

erkeklerin puan ortalamalarına ($t=5,08$ $\bar{X}=3,30$) göre, anlamlı derecede yüksektir. Empatik eğilim yönünden, cinsiyet anlamlı bir değişkendir.

Tablo 4: Bölüm ve Empatik Eğilim Anova Testi Sonuçları

	N	Ort.	SS	Var. K.	KT	df	KO	F	Sig.	Farklılık
AEB	108	3,30	,50	G. Arası	1,879	2				
BEÖ	107	3,44	,34	G. İçi	73,647	348	,940	4,441	,012*	1-3
SPY	136	3,47	,50	Toplam	75,527	350	,212			

* $p<0,05$; ** $p<0,01$ AEB: Antrenörlük Eğitimi, BEÖ: Beden Eğitimi Öğretmenliği, SPY: Spor Yöneticiliği

Anova testi sonucunda ($p=0,018$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post-Hoc testlerinden Tukey Testi kullanılmış ve Antrenörlük Eğitimi Bölümü ($\bar{X}=3,30$) ortalama değerleri ile Spor Yöneticiliği Bölümü ($\bar{X}=3,47$) ortalama değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($F=4,441$; $0,012$).

5. SONUÇ

Araştırmada; Hitit Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri incelendiğinde, elde edilen bulgulara göre empatik eğilim düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Kadınların empatik eğilim puan ortalamaları erkek öğrencilerin ortalamasından daha yüksek çıkmıştır.

Ayrıca öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin öğrenim gördükleri bölümler açısından da farklılık gösterdiği, Spor Yöneticiliği bölümü öğrencilerinin, Antrenörlük Eğitimi bölümünde okuyan öğrencilere göre empatik eğilim puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş durumuna göre empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular, empatik eğilim üzerine yapılan bazı çalışmalarla paralellik göstermektedir. Literatürde bu sonucu destekleyen araştırmaların yanında, empatinin cinsiyete ve bölüm değişkenine göre farklılaşmadığını gösteren araştırmalar da bulunmaktadır.

Karademir ve Türkçapar (2017), Kahramanmaraş Sütçü İmam Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin empatik eğilimleri üzerine yaptığı çalışmada kadınların empatik eğilimlerinin erkeklerden yüksek olduğunu gözlemiştir. Aydın ve Karkaç (2015), özel öğretim alanında çalışan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelediği çalışmasında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre empatik eğilim düzeylerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Yukarıda söz edilen çalışmaların sonuçları bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Ancak Beyaz ve Solmaz (2020), beden eğitimi öğretmeni adayları ile yaptığı çalışmada bizim çalışmamızın sonucundan farklı bir sonuç ortaya koymuştur, kadın ve erkek öğrencilerin empatik eğilim puanları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Duygusal tepkiler empatinin bir bileşenidir, kadınların, olaylara karşı erkeklerden daha fazla duygusal tepki gösterdiği belirtilmektedir (Hoffman ve Levine, 1976). Bu çalışmada da kadınların empatik eğilim puanlarının yüksek olması bu durumla açıklanabilir.

Arslanoğlu (2012), beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileriyle yaptığı çalışmada empatik eğilim düzeylerinin bölüm değişkeni açısından farklılığın olduğu ve bu farklılığın beden eğitimi öğretmenliği bölümü öğrencileri lehine olduğu sonucuna varmıştır. Yapılan bu çalışmada, öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümler arasında; spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin, antrenörlük eğitimi bölümünde okuyan öğrencilere göre empatik eğilim puanları farklılaşmaktadır. Fark olmasının nedeni bu çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin farklı sosyoekonomik çevreden olmalarından ve örneklem grubunun özelliğinden kaynaklanabilir.

KAYNAKÇA

- Aracı, H. (1998). *Okullarda Beden Eğitimi*, Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Arslanoğlu, C. (2012). Farklı bölümlerde öğrenim gören beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ve saldırganlık ilişkisinin incelenmesi (doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, A., Karkaç, N. (2015). Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 43-65.
- Barr, J.J., & Higgins-D'alessandro, A. (2007). Adolescent empathy and prosocial behavior in the multidimensional context of school culture, *Journal Of Genetic Psychology*, 168 (3), 231-250.
- Bayam, G., Şimşek, E., Dilbaz, N. (1993). Üç farklı meslek grubunda empatik beceri düzeylerinin karşılaştırılması, *Kriz Dergisi*, 3 (1-2), 182-184.
- Bayraktar, H., Uygur, M. (2021). Öğretmenlerin empatik eğilimleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 25 (88), 199-224.
- Beyaz, Ö., Solmaz, D. (2020). Öğretmen Adaylarının empatik eğilim ve empatik beceri düzeylerinin incelenmesi Anadolu Üniversitesi örneği. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18 (2), 178-190.
- Bulut, H., Düşmez, İ. (2014). Öğretmenlerin empatik eğilim becerilerinin demografik ve mesleki değişkenler bakımından karşılaştırılması. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 105-115.
- Can, G. (1992). eğitim fakültesi lisans ve öğretmenlik sertifika programlarının öğretmen adaylarında tutum geliştirme açısından etkililiği. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1-2), 35-42.
- Çelik, E., Çağdaş, A. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 23-38.
- D'Ambrosio, F. (2009). The basic empathy scale a french validation of a measure of empathy in youth. *Personality and Individual Differences*, 46 (2), 1-16.

- Deloney, L. A., & C. J. Graham. (2003). Developments: wit: using drama to teach first- year medical students about empathy and compassion. *Teaching and Learning in Medicine*, 15 (1), 247-251.
- Demir, M, K. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının empati becerilerinin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 107-121.
- Demirbaş, N., Karaoğlu, N. (2022). Tıp fakültesi öğrencilerinin empatik eğilimleri ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 24-32.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21 (1-2), 155-190.
- Dökmen, Ü. (1997). *İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Sistem yayıncılık, 14. Baskı.
- Dökmen, Ü. (2013). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 157-159.
- Erkan, G., Duyan, V. (2000). Sosyal hizmette mülakat dersinin öğrencilerin empatik anlayışına etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 12 (1), 29-37.
- Gini, G., Albiero, P., Benelli, B., Altoe, G. (2007). Does empathy predict adolescents bullying and defending behavior. *Aggressive Behavior*, 33 (5), 467-476.
- Hirosugu, & Yuzo. (2000). The relationship between dispositional empathy self- consciousness and self-reported emotional responses to problem behavior. *Kyushu Neuropsychiatry*, 46 (3-4), 161-170.
- Hoffman, M. L., & Levine, L. E. (1976). Early sex differences in empathy. *Developmental Psychology*, 12 (6), 557-558.
- İkiz, F. E. (2009). İlköğretim okullarında çalışan psikolojik danışmanların empati düzeylerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8 (2), 346-356.
- Jolliffe, D. (2006). Examining the relationship between low empathy and bullying. *Aggressive Behavior*, (32), 540-550.
- Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2011). Is low empathy related to bullying after controlling for individual and social background variables. *Journal Of Adolescence*, 34 (1), 59-71.
- Kalafat, T., Genç, Z. K. (2010). Öğretmen adaylarının empatik becerileri ile problem çözme becerileri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (2), 135-147.
- Karademir, T., Türkçapar, Ü. (2017). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 18 (3), 232-245.
- Kolayış, H., Yiğiter, K. (2010). The examination emphatic skills of the elementary and middle school physical education teachers in city of Kocaeli. *International Online Journal of Educational Sciences (İojes)*, 2 (2), 562-578.

- Korkmaz, N., Şahin, E. (2003). Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin empatik becerilerinin yaşa göre karşılaştırılması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 95-103.
- Mutlu, T. O., Şentürk, H. E., Çetinkaya, A. (2020). Okul sporları müsabakalarına katılan lise öğrencilerinin empatik eğilimlerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (4), 204-212.
- Özbek, M. F. (2010). İnsan ilişkilerinde empatinin yeri ve önemi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 568-586.
- Özdemir, K., Güler, D., Şahin, S. (2019). Hemşirelerde empati ve öfke kontrolünün değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6 (3), 470-478.
- Sims, C. (1992). The Relationship among vocational choice moral cognition and empathy among selected professionals. *University of Missouri-Kansas City*, 9226400.
- Sülün, Ö., Şahan, H. (2018). Hakemlerin empati ve öfke düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 90-98.
- Üstün, B. (2005). Çünkü iletişim çok şeyi değiştirir! *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8 (2), 88-94.
- Yıldırım, A. (2013). Kişilerin empatik eğilimleri ile boşanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22 (22), 233-242.
- Yılmaz, G., Akyel, Y. (2008). Beden eğitimi öğretmen adaylarının empatik eğilim düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 9 (3), 27-33.